

УДК 342 «13/15» (477)

Бойко І.Й.

ЗАСТОСУВАННЯ МАГДЕБУРЗЬКОГО ПРАВА У ГАЛИЧИНІ В СКЛАДІ ПОЛЬСЬКОГО КОРОЛІВСТВА (1349–1569 РР.)

У статті автор аналізує застосування магдебурзького права у Галичині, коли вона була у складі Польського королівства, та його значення для становлення міського самоврядування західно-українських міст.

Ключові слова: магдебурзьке право, Галичина, міське самоврядування.

У процесі утвердження незалежності України відбуваються значні зміни у всіх сферах суспільного життя. Актуальним постає питання про участь громадян та їх територіальних об'єднань у державотворчих процесах. Враховуючи вітчизняні історичні традиції, світовий досвід, Україна відроджує інститут місцевого самоврядування, який може і повинен створити надійний механізм активної участі громадян в управлінні територіями, вирішенні багатьох важливих територіальних проблем.

Однією з передумов вирішення цієї проблеми повинно бути вивчення національного досвіду місцевого самоврядування в Україні. Науковий інтерес представляє проблема дослідження застосування магдебурзького права у Галичині в складі Польського королівства (1349–1569 рр.).

Як відомо, магдебурзьке право виникло у Німеччині (Саксонії) у XII ст. Правовою основою став привілей архієпископа Віхмана 1188 р. Протягом XII–XIII ст. магдебурзьке право поширилося на німецькі землі, територію Чехії, Словаччини, Угорщини, Польщі. У кінці XIII – на початку XIV ст. магдебурзьке право почало поширюватися на українські землі. Вперше його отримало місто Сянок у 1339 р., яке входило до складу Галицько-Волинської держави. З кінця XIV ст. магдебурзьке право отримали Львів (1356 р.), Терехівля (1389 р.), Самбір (1390 р.), Кременець (1438 р.), Коропець (1453 р.), Бучач (1515 р.), Чортків (1522 р.), Тернопіль (1548 р.), Гусятин (1559 р.), Копичинці (1564 р.) та інші [17, с.38–40].

Магдебурзьке право надавалося привілеєм польського короля, який засвідчував, що дане місто або містечко звільняли не лише від судової, а й виконавчої влади власника, на землі якого воно було розташоване. Міщан звільняли від усіх повинностей на користь власника. Із загальнодержавних повинностей залишалася тільки військова. Мешканці міст і містечок самостійно утримували міську адміністрацію, сплачували податки духовенству. З них стягували також грошові податки на ремонтні роботи в місті чи містечку. Сутність магдебурзького права полягала, насамперед, у тому, що воно надавало мешканцям міст і містечок значні права на самоврядування. Зокрема, міщани отримували право будувати ратушу з годинником і тримати трубача при ній. У тих містах, куди приїжджали багато купців, мали право будувати гостинний двір [25, с. 97].

Серед головних джерел надходжень до казни власників міста найбільше значення мала торгівля, тому в кожному місті один раз на тиждень відбувалися торги. Зазвичай, місцем торгу був ринок, розташований у центрі міста, а продаж будь-яких товарів поза межами ринку суворо заборонявся. Продавати вироби і товари на торгу мали право не лише ремісники і купці, а й також і приїжджі селяни, оскільки головною метою торгів саме й було поживлення товарообігу із сільською місцевістю, яка створювала для

міста місцевий ринок. Поряд з торгами окремі міста отримували особливі привілеї на право проведення великих торгів – “ярмарків” один раз (як виняток – двічі) на рік. На такі ярмарки з’їжджалися купці з віддалених земель, маючи змогу укласти на них великі угоди на значну суму грошей [13, с. 279].

В другій половині XIV – на початку XV ст. у Польщі, а також в Галичині, були досягнуті певні успіхи в економічному житті. Особливо інтенсивно розвивалося ремесло і цеховий устрій у Львові, Галичі, Перемишлі та інших галицьких містах. Наприкінці XV ст. швидкими темпами почала здійснюватися торгівля, в Галичині відбувалися ярмарки. Перший привілей на право проводити два ярмарки у Львові видав Казимир IV у 1472 р.: один – на свято Трійці (початок літа), другий – на свято св. Агнети (21 січня) [24, с. 110–117]. У привілеї детально регламентувалася торговельна діяльність під час проведення ярмарків, що тривали по два тижні кожного року.

У 1530 р. польський король Сигізмунд I на прохання львівських міщан відмінив ярмарок на свято Трійці, перенісши його на свято Маргарити (13 липня). На думку львівського історика М.Капрала, у Львові відбувалися торги хлібом, рибою тощо, але не за привілеями польських королів, а за звичаєвою традицією [24, с. 19].

В Руському воєводстві найбільшим та найрозвинутішим містом був Львів. Дослідники Т. Гошко, М. Капраль, М. Кобилецький, В. Кіселичник та інші вважають, що надання магдебурзького права Львову королем Казимиром у 1356 р. було вторинним, тобто підтвердженням попередніх привілеїв. Малоімовірно, що магдебурзьке право було надано такому малому місту, як Сянок, раніше ніж Львову. Ця думка має документальне підґрунтя, адже внук Данила Галицького обіцяв німецьким купцям право вільної торгівлі у своїх володіннях [16, с. 69]. Надання Львову магдебурзького права сприяло його економічному і культурному розвитку, а також сприяло утвердженню самоврядування міської громади. У Львові магдебурзьке право зазнало особливого розвитку, небаченого у жодному українському місті середньовіччя, створивши своєрідне львівське міське право. Термін “львівське міське право” одним з перших вжив у своїх дослідженнях М. Владимирський-Буданов. Згодом до аналізу міського права зверталися С. Іваницький-Василенко, Ф. Тарановський, Я. Падох, Т. Гошко, В. Кіселичник та інші. 28 грудня 1360 р. король Казимир III підтвердив і повторив ухвалений львівськими райцями і присяжними статут Львова [27, арк. 3–8].

Можна погодитися з думкою В. Кіселичника, що у досліджуваний період поняття “міське право” застосовувалося, принаймні, у трьох значеннях:

– природне право громади на самоврядування, основою якого є свобода громадян, право на самоврядування, з власним судочинством, право участі в управлінні торговельними і ремісничими об’єднаннями, право на фортифікаційні споруди, а також право на прийняття власних статутів;

– право на сукупність актів органів місцевого самоврядування, звичаєве право, яке сформувалося безпосередньо в межах міста;

– право на здобуття міського громадянства, тобто правовий зв’язок між міщанами (громадянами) та міською громадою [16, с. 104]. Розвинувши дану думку, можна додати, що таке “міське право” значно розширювало права і обов’язки львівських міщан щодо управління міськими справами у порівнянні з іншими галицькими містами, що володіли магдебурзьким правом.

Важливе значення для формування і функціонування міського права мало набуття міського громадянства, оскільки з його допомогою встановлювався правовий зв'язок між громадянином і конкретним містом, який виражався в їх взаємних правах і обов'язках.

У історико-правовій літературі право міського громадянства досліджували В. Кіселичник [15], А.Гілевич [34] та сучасний український історик О. Заяць [12]. У своїх працях вони в основному приділяли увагу дослідженню відомостей про походження новоприйнятих міщан Львова, а також вивченню їхнього професійного, національного і релігійного складу. Проте не досліджувалося міське право як природне право громади на самоврядування та юридичні права громадян міста.

Становлення інституту міського громадянства пов'язане з наданням містам магдебурзького права. Його вагомість полягала в тому, що міське громадянство було необхідною умовою для отримання посади або важливої міської служби, а також надавало право на здійснення міської торгівлі. Претендувати на його здобуття могла лише повнолітня особа чоловічої статі християнського віросповідання, обов'язково народжена у законному шлюбі [3, с. 27].

На думку українського історика Т.Гошко міське громадянство іноді набувалось і без рекомендаційного листа місцевої влади за умови, що набувач зобов'язувався подати відповідний документ упродовж визначеного терміну, при цьому на підтвердження такого зобов'язання мали поручитися декілька міських громадян [7, с. 149].

Ще однією умовою набуття міського громадянства було володіння нерухомим майном вартістю 300 злотих. Датою набуття міського громадянства вважалася дата прийняття міською радою рішення про прийняття до міського громадянства. Після запису у відповідний реєстр міщанинові давали письмове посвідчення його прав. Якщо львівський громадянин з тієї чи іншої причини (вчинення злочину, переїзд в інше місто тощо) втрачав міське право, то був зобов'язаний повернути це посвідчення у магістрат [15, с. 105].

Набуття міського громадянства надавало право львівському громадянину на звільнення від сплати певного виду податків та можливість бути обраним до міської ради. Посади в органах міського самоврядування, а зокрема у раді, були не лише почесними, а й вигідними. Хоча міський радник і не отримував плати за виконання своїх повноважень, проте не сплачував ні королівських, ні міських податків від свого нерухомого майна [7, с. 153]. 3 грудня 1503 р. польський король Олександр підтвердив свій декрет, згідно з яким заборонялося у Львові тим, хто має міського громадянства, купувати що-небудь у приїжджих купців протягом двох років. Коли ж хто-небудь діяв уступереч цьому декрету, то куплені ним товари конфісковувались на ремонт і будівництво оборонних споруд [28, арк. 8–10].

Магдебурзьке право сприяло розвитку не лише Львова, а й багатьох інших міст та містечок Галичини. Одне з них – м. Тереховля. У 1389 р. король Владислав Ягайло надав місту Тереховлі магдебурзьке право, а 1418–1425 рр. дозволив провести локацію (організацію та заселення) нової частини міста на другому березі р.Гнізди, звільнивши міщан від чиншів і робіт на користь королівського двору впродовж 8 років [33, с. 461]. У привілеї зазначалося, що у важливих кримінальних і цивільних справах вїт і лавники могли звертатись до Львівської міської ради, яка набула право самостійно виносити

рішення у справі в першій інстанції. Згодом магдебурзьке право неодноразово підтвердилось іншими польськими королями [18, с. 111].

Ще одним містом Галичини, яке функціонувало за магдебурзьким правом, був Самбір. Йому було надано магдебурзьке право у 1390 р. воєводою Спитком з Мельштина, який отримав м. Самбір і Самбірщину від короля Владислава II Ягайла в нагороду за військову службу. Спитко видав привілей на магдебурзьке право, надав вїтвство Генріхові з м. Лянгута [32]. Міщани звільнялись від іншої юрисдикції, оскільки підлягали магдебурзькому праву. Вони могли судитись лише у міському суді під головуванням вїта. За привілеєм, вїт був відповідальним перед воєводою Спитком та його правонаступником відповідно до норм магдебурзького права. Для поліпшення матеріального становища міста і збільшення кількості населення жителі впродовж восьми років звільнялися від сплати податків, а також від податків після викорчування лісу. Якщо на викорчуваних землях вирощували зернові культури, то податкові пільги зберігалися 14 років [37, с. 201]. Після закінчення цих термінів міщани зобов'язувались сплачувати щорічно 1 грн. з лану і два снопи зерна. Вїт за власний рахунок повинен був озброювати списоносця і двох лучників. Цей привілей підписувався у присутності п'яти свідків – шляхтичів. Фактично воєвода передавав місто вїтові, який управляв від імені короля та воєводи Спитка як представника короля. Вїт виконував усі адміністративні функції, здійснював судочинство у цивільних і кримінальних справах міщан [19, с. 93].

Магдебурзьке право було надано галицькому місту м.Бережани, початком заснування якого вважають 1530 р. [9, с. 23]. Процес надання магдебурзького права цьому місту виглядав так: існуючому на руському (звичайному) праві селу видавали королівський привілей на заснування міста на магдебурзькому праві (була ще інша можливість: поселяли колоністів, надавати їм різні пільги, зокрема звільняли від податків або чиншів на тривалий час, дарували ділянки для забудови, землі для господарських потреб та ін). Це було характерним і для Тернополя. Того ж 1530 р., на думку українського дослідника В. Бемка, король Сигізмунд III дарував Бережанську волость Миколі Синявському “з привілеєм замінити село Бережани у місто на магдебурзькому праві”. Донаційний (дарунковий) акт був написаний латинською мовою, в якому говорилося, що “з нашого відома і волі ... дозволяємо із села Бережани, розташованого на львівській землі, утворити і вивершити місто, мешканців Бережан з права польського або руського, на право німецьке переносимо” [1, с. 5]. Для м.Бережани магдебурзьке право мало особливе значення, оскільки не лише сприяло його економічному розвитку, але й перетворило його із села в місто.

Одним з найстаріших галицьких міст, яке отримало магдебурзьке право, був Городок. За польським адміністративно-територіальним поділом Городок входив до складу Львівської землі Руського воєводства як окреме королівське містечко, а пізніше став центром Городоцького староства.

У 1389 р. польський король Владислав II Ягайло надав Городку привілей на магдебурзьке право, яким звільнив городоцьких міщан від податків і повинностей на 12 років. Магдебурзьке право дало можливість створити у Городку міське самоврядування. До міських чиновників в Городку входили вїт, лавники, писар та ряд урядовців у справах торгівлі, промислів. Щороку обиралося міське самоврядування: чотири радники, які допомагали вїту виконувати адміністративні та судові функції в місті

[31, s. 569]. У письмових актах 1388 р. згадується Микола Ульриків, який купив городцьке вйтівство за 30 гривень. За привілеєм короля Ягайла 1388 р. із 100 міських ланів вйтові виділялося чотири [14, с. 208].

Згідно з королівським привілеєм 1431 р. місто Стрий одержало самоврядування за магдебурзьким правом, за яким міське управління (магістрат) складалося з ради, на чолі якої стояв бургомистр і судові лави, очолюваної вйтом [29].

Магдебурзьке право було надано також місту Сокаль. Це місто вперше згадується в історичних джерелах у 1411 р. у привілеї, виданому того ж року князем Зимовитом місту Буську, зазначається: у Сокалі 15 серпня 1411 р. Зимовитий князь Мазовецький надає Миколі Шеретові “вйтівство в Буську на праві магдебурзькому”. У 1424 р. той же князь Зимовитий видав привілей про переведення Сокаля із староруського права на магдебурзьке і продав вйтівство в ньому разом з чотирма ланами Миколі Шопальсу [6, с.5–7].

Проте у Сокалі не повністю реалізовувалося міське право, хоч місту було надане магдебурзьке право. Управління було поділено між містом і представниками князівської влади. Постійна боротьба між міською громадою і шляхтою мала певний вплив на специфіку формування та функціонування міського самоврядування. На чолі всієї влади в місті офіційно стояв шляхтич, представник мазовецьких князів. Верховним органом міського управління Сокаля була міська рада, очолювана бурмістром. Місто мало право щороку обирати бурмістра, лавників і двох “райців” – католиків і православних [14, с. 722].

Історичні письмові джерела засвідчують, що магдебурзьке право у Галичині надавалося не лише містам, а й містечкам. Деякі вчені С. Соханевич, К. Камінська, М. Владимирський-Буданов [4, с. 95], М. Кобилецький стверджують, що магдебурзьке право надавалося галицьким селам. Важко однозначно погодитися з такими авторитетними дослідниками про те, що у Галичині XIV–XVI ст. діяло магдебурзьке право в селах. Адже магдебурзьке право за своєю суттю було міським правом, яке регулювало організацію управління у містах. Можна погодитися з цими дослідниками лише в тому, що у Галичині існували села німецького (магдебурзького) права, у яких проживали компактно німецькі поселенці, які застосовували основні положення магдебурзького права. У всіх інших сільських поселеннях Галичини функціонували, крім сіл німецького (магдебурзького) права, ще три види сіл за їхнім правовим статусом:

- 1) села українського (руського) права;
- 2) села польського (земського) права;
- 3) села волоського права.

У Галичині в тих самих селах, які користувалися магдебурзьким правом, воно не набуло того застосування, яким користувалися у німецьких і польських землях. Адже міцні позиції українського звичаєвого права трансформували норми магдебурзького права на рівні сільського самоврядування. Це було пов'язане також з тим, що влада Польського королівства негативно ставилася до самоврядування сіл українського права і, тим самим, спонукала українські громади набувати німецьке право з метою захисту себе від закріпачення.

Особливістю розвитку Галичини, де інтенсивно розвивалися ремесла і торгівля, було активне перетворення окремих сіл у містечка. Зокрема це стосувалося тих галицьких сіл, які були розташовані у сприятливій місцевості для здійснення ярмарків, торгів

тощо. Утворення міст і містечок відбувалося через отримання від короля привілею на магдебурзьке право. Заснування міст і містечок у Галичині того періоду приносило польській шляхті і магнатам суспільно-політичні й економічні вигоди, оскільки переведення сіл чи закладення нових поселень на магдебурзькому праві прискорювало отримання прибутків для їх власників. Міста та містечка ставали адміністративно-господарськими центрами навколишніх територій Галичини. Наприклад, містечко Княгининічі, що знаходилося в Галицькій землі Руського воєводства (нині – с. Княгинині Рогатинського району Івано-Франківської області), отримавши магдебурзьке право 1563 р., стало центром так званого Княгининського ключа, куди входили села Загір'я, Явче, Васичин і Воскресінці [2, с. 16–17; 5, с. 85; 20, с. 26–27]. За час перебування у складі Польського королівства у Галичині виникло щонайменше 143 міста і містечка, з них 74 припинили існування в статусі міста на початку ХІХ ст. [23, С. 18–19]. Тому, очевидно, декотрі дослідники не брали до уваги цих особливостей.

Надання магдебурзького права зумовили два чинники: правовий та економічний. Перший встановлював структуру управління села та судочинство, другий – економічний, зокрема здійснення господарських відносин. Натуральне господарство змінили чиншові відносини, що ґрунтувалися на європейських стандартах. Встановлення нових економічних відносин за твердженням польських і німецьких вчених мало позитивний характер. Магдебурзьке право сприяло вільній торгівлі, грошовому обігу, надало селам певну економічну самостійність [36, с. 3].

Застосування магдебурзького права у Галичині мало свої особливості, зокрема, воно надавалося окремим галицьким селам, у яких проживала німецька людинність. Перша форма надання була частковою, коли магдебурзького права набувала частина села. Друга – це часткове надання магдебурзького права всьому селу, проте така форма майже не траплялася. На практиці найширше застосовувалася третя форма – генеральне надання окремому селу чи групі сіл. Воно спрощувало роботу королівської канцелярії, оскільки привілей часто надавався певній території. Зокрема, 1441 р. магдебурзьке право було надано Олеському повіту, 1456 р. – Яворівському округу [18, с. 120–121].

Інша особливість магдебурзького права полягала в тому, що воно стосувалося містечок, які разом із заснуванням набували німецького права, а також німецьких сіл, переведених на таке право. Новозасновані містечка і села поставали на незаселених землях. Це були містечка і села, засновані на землях, що перебували у власності міста, – головне вони належали Львову. При наданні земельних ділянок за межами міста зазначалось і право будівництва містечок з використанням магдебурзького права. Декрет Сигізмунда Августа 1555 р. узаконив статус містечок. Переведення сіл з українського, польського та волоського права на німецьке відбувалось без зміни статусу сіл або з наданням їм права містечка. Траплялися також випадки кількарядового надання магдебурзького права одним і тим самим селам чи містечкам, наприклад, у Малковичах і Черлянах. Повторне надання часто траплялося і у випадку втрати привілеїв на магдебурзьке право [18, с. 121].

Сучасна історико-правова наука містить неоднозначні оцінки і судження з приводу ролі та значення магдебурзького права для міст і містечок Галичини.

Так, М. Грушевський вважав, що магдебурзьке право як витвір спеціальних суспільних і державних відносин, наслідок боротьби чинників для міщанства руського чи польського початково було чужим і не змогло розв'язувати проблем, породжених

місцевими обставинами. Крім того, М. Грушевський стверджував, що саме магдебурзьке право стало причиною занепаду міст, внесло у міське життя ненормальні явища, витіснило або зовсім позбавило українську етнічну громаду управління містами, можливість користуватися міськими свободами та привілеями [10, с. 237].

У Польському королівстві в складі якої у досліджуваний період перебувала Галичина, рецепція німецького права значною мірою призвела до руйнування колишнього слов'янського устрою [8, с. 7–11] і, за твердженням М. Владимирського-Буданова, перетворення самої Польщі на “федерацію панів”: “Німецьке право послабило князівську владу, повідомивши князівські права землевласника і землевласницькі права князівським чиновникам, воно відібрало у князів фінансові права і право на повинності, а також судову і адміністративну владу, передавши її спочатку війтам, потім землевласникам, старостам і громадам. Німецьке право сприяло виникненню нових юридичних, економічних відносин між землевласниками і селянами:

а) позбавило селянську громаду самостійного управління і суду;

б) введенням приватного господарства обмежило становище вільних поселенців до становища прикріплених до землі цензуалів, а потім до становища селян-кріпаків” [4, с. 229].

Іншої думки дотримувався Р.Лашенко, який зазначав: “у сфері життя державного німецьке право сприяло власне значному підризу королівської влади, вплинувши надзвичайно на докорінну зміну соціального устрою Польщі, ... цілковито змінило уклад життя сільського населення в Польщі, його особові та маєткові права...; німецьке право проникло ... і на Україну, яка після унії 1569 р. майже в цілому комплексі своїх земель знаходилась у складі Польської держави, і хоча право німецьке і не розвинулося тут так, як на території самої “коруни”, себто на території власне польській, але і на Україні німецьке міське право спричинилося значно до перебудови старовинного устрою... на нових німецьких підвалинах” [21, с. 234–235].

Вбачаючи позитивний вплив німецького права на зростання прибутковості земель, що було економічно вигідним і землевласникам, і королівській казні, поліпшення становища селянства, підвищення продуктивності землеробської праці, покращення технологій обробітку землі, дореволюційний дослідник М.Любавський зазначав і його негатив – “онімечення” значної частини польських територій [22, с. 255–256]. На думку С.Кутшеби, “німецька колонізація мала колосальний прогрес. Вона відкрила нову еру економічного розвитку, вона вплинула і на зміцнення правового становища селянського населення в Польщі на протязі декількох століть!” [26, с. 165]. Я.Рутковський вважав, що головною перевагою введення німецького права було зведення до мінімуму панщини і введення обробної системи, зменшення грошових і натуральних податків. Це дало змогу не лише певною мірою підвищити життєвий рівень селянина, а й забезпечило зміцнення самостійності селянського господарства і регулярність сплати оброку землевласників.

Отже, можна спробувати запропонувати своє відношення до застосування магдебурзького права у Галичині в XIV–XV ст. Його застосування було об’єктивним процесом соціально-економічного та політичного розвитку галицьких українців у XIV–XV ст. Цьому сприяв інтенсивний розвиток в галицьких містах ремесла та торгівлі тощо. Міське право у Галичині до захоплення Польським королівством було відомим. Воно сформувалося, як уже зазначалось, ще у Галицько-Волинській державі 1339 р., коли

магдебурзьке (міське) право отримало місто Сянок. Тоді ж було створено нову юридичну основу для розвитку місцевого самоврядування. З іншого боку, місцеве самоврядування є однією з давніх традицій Української держави. Першою історичною формою самоврядування була суспільна громадян давніх слов'ян. Розвинений самоврядний лад мала Київська Русь, а відтак її спадкоємниця Галицько-Волинська держава. Польські королі, починаючи від Казимира III, лише надали певної спрямованості розвитку магдебурзького права у Галичині.

Безперечно магдебурзьке право було як для того часу високорозвинутим, оскільки зазнало впливу римського права. Тому його розвинуті правові конструкції щодо організації управління, суду, судочинства, позитивно впливали на удосконалення права інших народів, у тому числі й українського. Якби не польська окупація, то магдебурзьке право могло б співіснувати мирно з іншими джерелами українського права. Проте польські королі впроваджували магдебурзьке право в окремих галицьких містах, чим значно обмежували права галицьких українців у здійсненні місцевого самоврядування відповідно до українських правових традицій. Така політика спричинила боротьбу галицьких міщан за національні, політичні, релігійні права. З іншого боку, застосування магдебурзького права у Галичині мало позитивні наслідки, оскільки його норми сприяли формуванню нових рис ментальності місцевого населення. Йому стають притаманні демократизм, менша орієнтація на центральну владу, бажання формувати спільне життя на основі правових норм тощо. Інакше кажучи, магдебурзьке право сприяло формуванню на українських землях елементів громадянського суспільства.

Разом з тим, вплив цієї системи правових норм на тогочасне українське суспільство не можна назвати однозначно позитивним, оскільки вона зумовила посилення іноземної колонізації та обмеження прав місцевого населення. Магдебурзьке право у Галичині переривало розвиток українських правових норм і традицій самоврядування інститутів, хоч саме вплив українського звичаєвого права зробив німецьку систему правових норм значно м'якшою.

Список використаних джерел та література:

1. Бемко В. Бережани – Бережанщина. Історично-географічний нарис Бережанщина в давніх роках // Бережанщина у спогадах емігрантів. – Тернопіль, 1993.
2. Бойко І.Й. Нарис історії Княгинич. – Львів; Опілля, 1994.
3. Верещагін В.А. Старий Львів. – Петроград, 1915.
4. Владимирський-Буданов М. Німецьке право в Польщі і Литві: В 2 ч. – Львів, 1903. – Ч. 1.
5. Воробій Л.І. Загір'я Княгиницьке: історико-краєзнавчі студії. – Львів; Опілля, 2005.
6. Голубець М. З історії міста Сокаля. – Львів, 1929.
7. Гошко Т. Нариси з історії магдебурзького права в Україні XIV – поч. XVII ст. – Львів, 2002.
8. Гошко Т.Д. Магдебурзьке право центрально-східної Європи XIII–XVIII ст. в українській та польській історіографії: Автореф. дис. ... канд. іст. наук (07.00.96) / НАН України. Інститут археографії та джерелознавства. – Львів, 1999.
9. Грещук І. Так постало Тернопілля. – Тернопіль, 2001.
10. Грушевський М. Історія України-Руси XIV–XVIII в. – К., 1994. – Т.5.
11. Жерела до історії України-Русі. – Львів, 1890. – Т. 1.
12. Заяць О. Надання міського громадянства католицькому населенню Львова у 1501–1571 р. // Наукові зошити історичного факультету Львів. нац. ун-ту ім.І.Франка. – Львів, 2003. – Вип.5–6.
13. История Польши: В 3 т. / Под ред. В.Д.Королюка. – М., 1954. – Т.1.
14. Історія міст і сіл Української РСР: У 26 т. – Львівська обл. – К., 1968.

15. Кіселичник В. Львівське міське право: поняття, джерела, періодизація та зміст // Вісник ЛНУ. – Вип.39. – Серія юридична. – 2004.
16. Кіселичник В.П. Поширення магдебурзького права в Україні, його роль і значення.– // Вісн. Львів. ун-ту. – Серія юрид. – 1996. – Вип. 33. – С. 68 – 71.
17. Кісь Я. Виникнення і розташування міст на території Руського і Белзького воєводств від XIV до середини XVII ст. // Архіви Українського Науково-інформаційного бюлетеня Архівного управління при Раді Міністрів УРСР. – К., 1968. – № 1 (87).
18. Кобилецький М. Магдебурзьке право в селах Галичини // Право України. – 2003. – № 8.
19. Кобилецький М. Самоврядування у місті Самборі за магдебурзьким правом // Вісник Львів. нац. ун-ту. – Серія юрид. – 2002. – Вип. 37.
20. Кузик С. Княгиничі: краєзнавчі студії. – Львів; Опілля, 2002.
21. Лашенко Р.М. Лекції по історії українського права. – Прага, 1923.
22. Любавський М.К. История западных славян. – М., 1918.
23. Петришин Г. Визначення кількості історично-сформованих міст як об'єкту охорони в Україні // Урбаністично-архітектурні проблеми міст Галичини: Зб. наук. праць. – Львів, 1996.
24. Привілеї міста Львова (XIV–XVIII ст.): Зб. док. / Упорядн. М. Капраль. – Львів, 1998.
25. Радібова І. Становлення та розвиток магдебурзького права на території Галичини // Актуальність проблеми правознавства. Наук. збірник ЮІТАНГ. – 2001. – Вип.2.
26. Рубаник В.С. Інститут права власності в Україні: проблеми зародження, становлення й розвитку в період до 1917 р. – Х., 2002.
27. Центральний державний історичний архів України у м.Львові, ф.131, оп.1, спр.3.
28. Центральний державний історичний архів України у м.Львові, ф.131, оп.1, спр.267.
29. Akta Grodzkie i Ziemskie. – Lwow, 1872. – Т.3. – S.118; Т.7. – S.4047.
30. Akta Grodzkie i Ziemskie. – Lwow, 1873. – Т.IV.
31. Baliński M., Lipiński T. Starożytna Polska. – Warszawa, 1845. – Т.2. – Cz.2.
32. Budzionowski I. Kronika miasta Sambora. – Sambor, 1912.
33. Czolowski A. Fedjrowicz W. Trembowla. – Lwow, 1929.
34. Gilewicz A. Przyjęcia do prawa miejskiego we Lwowie w latach 1405–1604 // Studja z historii Społecznej Bujakowi. – Lwyw, 1931.
35. Kaindl F. Beitrage zur Geschichte des deutschen Rechtes in Galizien. – Wien, 1906.
36. Kaminska K. Lokacie miast na prawie magdeburskim na ziemiach polskich do 1370 r. – Torun, 1990.
37. Kutschera A. Samborzyna. – Sambor, 1935.

Бойко И.И. Применение магдебурского права в Галичине в составе Польского королевства (1349-1569 гг.).

В статье автор анализирует применение магдебурского права в Галичине, когда она входила в состав Польского королевства, и его значение для становления городского самоуправления западно-украинских городов.

Ключевые слова: магдебурское право, Галичина, городского самоуправления.

Bojko I.Y. The application Magdeburg's law in Galichina, when it was in composition the Poland kingdom.

In the article the author analyses the application Magdeburg's law in Galichina, when it was in composition the Poland kingdom. The author considers its meaning for becoming the city self-government of western Ukrainian towns.

Key words: Magdeburg's law, Galichina, city self-government.

Надійшла до редакції 28.11.2008 р.